

Posudek diplomové práce Terezy Hejlové

K užití vybraných prepozic v současné češtině z perspektivy češtiny jako cizího jazyka

Tereza Hejlová se ve své práci nezabývá (jak by čtenář snad mohl očekávat) užíváním prepozic, nýbrž jejich prezentací ve výuce češtiny jako cizího jazyka. Vychází z koncepce jejich prezentace v sémantických celcích, vypracované Milanem Hrdličkou, a v návaznosti na jeho práci podává návrh na prezentaci předložek s významem způsobu (včetně významu prostředku a prostřednictví, míry a intenzity).

Autorka čerpá z domácí odborné literatury, lingvistické a lingvodidaktické, a zvolené téma zpracovává ve velmi širokém rámci – v úvodních kapitolách se věnuje takovým obecným otázkám, jako je např. postavení gramatiky ve výuce cizího jazyka, a to v různých výukových metodách, počínaje metodou gramaticko-překládovou, pozicí gramatiky v SERR apod., specifickými rysy češtiny atd. Některé z těchto pasáží pokládám za nadbytečné, nemají totiž k vlastnímu tématu práce bezprostřední vztah – srov. např. polemiku s koncepcí Malinovského.

Didaktickými aspekty prezentace českých předložek se začíná kol. Hejlová zabývat v kapitole 5 (str. 35) – analyzuje jejich prezentaci (a prezentaci české deklinace) ve vybraných učebnicích češtiny jako cizího jazyka, poté podrobněji rozebírá Hrdličkovu koncepci jejich prezentace v sémantických celcích (kapitola 6), v sedmé kapitole přistupuje k sémantickému okruhu předložek s významem způsobu. Tato kapitola představuje také – společně s kapitolou osmou – vlastní autorčin přínos. Autorka v nich rozebírá (str. 54–63) s oporou o Příruční mluvnicí češtiny užívání předložek s významem způsobu, prostředku, prostřednictví, míry a intenzity a (na str. 64–69) podává návrhy na jejich prezentaci ve výuce. Za určitou slabinu této části práce pokládám skutečnost, že autorka uvádí řadu dílčích nesamozřejmých tvrzení, ale neodkazuje na jejich zdroj. Jako příklad lze uvést konstatování v poznámce č. 36 na str. 68: *Je také žádoucí (především u pokročilejších studentů), aby studenti dokázali rozlišovat mezi užíváním vokalizované a nevokalizované formy prepozice, toto jim ale většinou nečiní příliš velké potíže a nesprávné užití nevokalizované formy na místo formy vokalizované se nepovažuje za hrubou chybu.*

Práce předložená T. Hejlovou odpovídá po stránce obsahové požadavkům kladeným na kvalifikační práce tohoto typu. Po formální stránce snižují kvalitu posuzovaného textu některé chyby, které lze snad pokládat za neopravené překlepy (str. 15 – *Hrdlička dále kriticky pohlíží přístup Malinovského*; str. 20 (poznámka 13) – *ještě v 60. letech minulého století se někteří odborníci klonily k názoru*; str. 21 – *stěžuje cizincům jejich situaci také jazykový vývoj*; str. 56 – *Vzhledem k nastíněným potížím, pokládáme za vhodnější prezentovat ve výuce cizinců srovnávací prepozice komplexně*), dále chyby vzniklé patrně nedůslednou změnou textu (str. 35 – *Problémem je především zastaralost mnohých materiálů, ať už obsahová (témata v učebnicích, které vznikly před rokem 1989, se logicky často vážou k tehdejšímu uspořádání společnosti a k problémům, které jsou dnes již naprosto neaktuální), tak metodologická*), případně ojedinělé neobratné formulace (str. 23 – *Je patrné, že se cizinec musí potýkat se spoustou problémů, které rodilý mluvčí většinou vůbec nemá. K tomu by mu měla pomoci promyšlená a přehledná výuka*; str. 67 – *Vždy ale nesmí chybět správné řešení a vysvětlení významu*).

Celkově hodnotím práci T. Hejlové jako uspokojivou, doporučuji ji k obhajobě a uvažuji o jejím hodnocení v pásmu velmi dobře až výborně v závislosti na průběhu obhajoby.

Prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.